

Iš svetimų tolybių, kankyklų ir kapinių grįžta į Lietuvą kankiniai ir stojasi kaip gyvi prieš mūsų akis.

Stuthofio konclagerio kalinio kun. A. Lipniūno palaikus parsivežėme iš Punsko kapinių ir palaidojome Panevėžio katedros šventoriuje rugsėjo 12 dieną.

Tebūnie man leista paminėti trejetą susitikimų su velioniu: Panevėžyje dvejus metus viename bute gyvenome, vienerius metus Kauno kunigų seminarijoje studijavome ir susitikome 1942 m. Vilniuje.

1923-1924 m. gyvenome Respublikos g. 42, didžiuliam mediniame name su mansarda, prieš pat gimnazijos vartus pas šeimininkę Uršulę. Lipniūnas buvo 7 — 8 klaseje, o aš — 3 — 4-je. Gyvenome 16 mokinių. Rytiniame namo gale gyveno batsiuvio Lelio šeima.

Lipniūnas liepos ir rugpjūčio mėnesiais neatostogaudavo, bet gyvendavo pas Uršulę ir mokydavo pataisninikus, po 17. po 25 kasdien. Mokydavo iš visų dalykų grupelėmis nuo ryto iki vakaro. Gal ir nebuvo pirmūnas, tačiau kalbų mokslė ir matematikoje nei žodžiu, nei raštu klaidų daryti nemokėjo. Mane patį jis vadavo iš lotynų kalbos pataisos.

Temstant, baigęs su pataisnininkas pamokas. Lipniūnas pasisemdavo du kibirus vandens ir eidavo į gimnazijos gimnastikos salę. Ją atsirakindavo, nusiirengdavo, užlipdavo ant trapo grotelių ir persipildavo. Taip kasdien.

Turgaus dienomis iš Talkonių Jam atnešdavo obuolių, kriaušių. Vaišindavo ir mane. Kartą jis man sako: „Alfonsai, ruošiu baltų. Pakūrenk man ugnį“. Pripjausto į keptu-vę lašinių, svogūnų ir sako: „Senovės egiptiečiai visas ligas gydydavo svogūnais“. Kepti svogūnai su duona buvo mūsų karališka vakarienė.

Lipniūno nuotraukos niekur nesu matęs. Klausia ir balsu nepasizymėjo, kalbė-

Jo veido šviesa

Kun. Alfonsas LIPNIŪNAS (1905-1945)

davo diktorių Kazio Inčiūros ir Andriaus Giržado tembru, buvo ne šokėjas, mažoko ūgio, toks sustumtinis, vaikščiodavo žingsniais, kilstelėtai pečiais, pakelta galva su neblėstančia ramybe "veide, beveik su šypseną. Jo nosis nebuvo nei graikiška, nei nordiška, greičiau ostbaltiška, gal ir sokratiška. Lūpos storokos (kaip Juozo Zikaro). Juokdavosi retai, tyliai ir be garso. Ir Jokiu būdu ne iš žmonių, bet iš kokios nors nesąmonės ar vdos. Silpnybę ar nemokškumą jis traktuodavo su motinišku švelnumu. Taigi mažavertiškumo kompleksu nukamuotame pataisninke jis įkurdavo gyvybės liepsną. Toks jis buvo pedagogas. Ar jis buvo gražus? Gal ir ne. Tačiau Jo veido patrauklumas — kaip lietuvių kaimietės — tiesiog nenusakomas...

Antrąkart susitikome su Lipniūnu Kauno kunigų seminarijoje. Nuvaziavau 1929 m. į trečią kursą, o jį radau septintame. Taigi vienerius metus studijavome drauge. Pačią pirmąją dieną jis mane įrašė į "abstinentus". Praitmą papirosų pakelį ėmečiau į krosnį. Vienuolika metų (iki 1940.06 15.) neemiau į burną nei rūkalo, nei alaus.

Man būdavo šventė, kai Lipniūnas mane pakviėdavo pasivaikščioti po seminarijos sodelį. Kartą jis su skausmu prasiarė: "Kaip sunku pasiekti tiesą. Žmogus pamatai, koks esi nykš-

tukas".

Profesorių paskaitų konspektus, Lipniūno surašytus, vėliau opalografuodavo kitiems kursiniams. Per kiekvienas atostogas kai-

ros Vartų pamokslininkas. Tų visų jo titulų nežinojau, nes vilniečiai jį nevadino kitaip kaip Lipniūnu.

Vieną sekmadienį teko būti šv. Jono bažnyčioje ir publikoje išklaudyti Lipniūno aukojamas mišias. Bažnyčia buvo kietai prisigrūdusi lietuviško jaunimo. Visi stipriai giedod "Pulkim ant kelių" ir "Marija, Marija".

Gegužines pamaldas Aušros Vartuose Lipniūnas celebruodavo vakarais, po įstaigų ir dirbtuvių darbo valandų. Sakydavo pamokslus nuo koplyčios balkono. 1941 m. be gailėsčio kritikavo tarybinę konstituciją, o 1942 m. — fašistinę konstituciją. Vilniečiams patikdavo. Gatvė iki muziejaus būdavo apstotai maldininkų. Visi vyrai, net kairių pažiūrų, valgė nevalgę, laikydavo būtina pareiga dalyvauti gegužinėse pamaldose.

Tai ir viskas, ką aš norėjau pasakyti. Nebent dar galėčiau pridurti nugarą pasakojimą. Iš Stuthofio varant etapu kalinius Karaliaučiaus link, prof. Balys Sruoga pasilpęs, panūdęs kelyje sėsti ir gauti įstatyminę konvojiaus kulka į nugarą. Tačiau kun. Alfonsas Lipniūnas ir kun. Stasys Yla tą sunykusį žmogų užsidėję ant pečių ir nešę, kol buvęs reikalas. Šią mano nuogirdą gal galėtų patikslinti kiti žmonės, geriau žinantieji apie tą etapą.

Tuoj po tos kelionės. 1945.04.28, kun. Lipniūnas miręs, per utėles užkrėstas dėmėtąja šiltine. Jis ir pats matęs, kad užsikrėtimas bus neišvengiamas, nes kalinių utėlėti skudurai barakuose būdavo be skirtumo sujaukiami.

Kun. Alfonsas Lipniūnas buvo tikras kunigas: tyras, didis, jautrus, nenuilstantis. Tai buvo Lietuvos Vindkorstas. jeigu ne tikras Šventasis.

kun. Alfonsas KADŽIUS